

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

TEM/1815/00.04.01/2018

MUISTIOLUONNOS

KOHEESIO 2021+ TYÖRYHMÄN 2. KOKOUS

Aika 17.12.2018 klo 13 – 15.00

Paikka: Ulkoasianministeriö, Etelä Esplanadi 4, auditorio

Läsnä:

Kimmo Viljamaa, Vantaan kaupunki
Tarja Nuotio, Varsinais-Suomen liitto
Petri Keränen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (video)
Sanna Sihvola, MMM
Jussi Ahokas, SOSTE
Kaisa Saario, Keskuskauppakamari
Kaisa Oksanen, VNK
Annukka Mäkinen, Kuntaliitto
Merja Niemi, OKM
Marja-Riitta Vest, Pohjanmaan ELY-keskus (video)
Tommi Muilu, Hämeen ELY-keskus
Juha Pulliainen, Etelä-Savon ELY-keskus
Lars Kolttola, STM
Mauri Yltiö, YM
Riitta Kallström, kymenlaakson liitto
Päivi Ekdahl, Lapin liitto (video)
Jari Heiniluoma, Parkanon kaupunki (video)
Petri Keränen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (video)
Juhana Rautiainen, YM
Juha Parantainen, LVM
Jukka Alasentie, Pirkanmaan liitto
Marko Mäki-Hakola, MTK
Johanna Osenius, TEM vpj
Marja-Riitta Pihlman, TEM pj

Muut:

Sirpa Liljeström, Harri Ahlgren, Mikko Huuskonen, Jenni Hyvärinen, Riitta Vartia, Jaana Valko-
kallio, Milla Ohrankämmen, Sirpa Hautala, Päivi Piittisjärvi /TEM
Tiina Huotari/Uudenmaan liitto, Päivi Keisanen/Pohjois-Pohjanmaan liitto

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Marja-Riitta Pihlman avasi kokouksen. Ryhmälle on toimitettu asettamiskirje ja kirjallisesti tiivis katsaus ajankohtaiseen EU:n koheesio- ja rakennepolitiikan valmisteluun. Seuraavassa kokouksessa voidaan mahdollisesti järjestää suullinen tilannekatsaus.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin muistio seuraavilla korjauksilla: lisätään Petri Keränen ja poistetaan Jussi Ahokkaan nimen perästä ry.

3. Valtioneuvoston kanslian tulevaisuuskatsaus

Johtava asiantuntija Kaisa Oksanen esitteli tulevaisuuden näkymiä ministeriöiden kansliapäälliköiden Mahdollisuudet Suomelle työn pohjalta. Työ on vielä keskeneräinen prosessi, joka päivittyy. Työtä on viety ministeriöiden tulevaisuuskatsauksista eteenpäin kansliapäälliköiden yhteistyönä tiivistämällä edelleen keväällä julkaistuja katsauksia. Mahdollisuudet Suomelle sisältää 3 päämäärää, 5 haastavaa ilmiötä ja 12 isoa näkemyskokonaisuutta ratkaisuisista. Keskeinen viesti on, että hienosäättö ei riitä haastavien ilmiöiden ratkaisemiseen vaan valintojen on oltava haasteen mittaluokassa. Ilmastonmuutos ja väestökehitys ovat kaksi suurinta kysymystä. Oksanen korosti, että haasteissa on nähtävä myös mahdollisuuksia. Mahdollisuudet Suomelle kalvot ovat luettavissa työryhmän Tiimerityötilassa.

Keskustelussa esitettiin kommentteja alueellisesta ulottuvuudesta, rakennerahastojen huomioimisesta työssä ja hallinnon kehittämisestä. Kaisa Oksanen totesi, että työ ei suoraan ota kantaa alueelliseen ulottuvuuteen paitsi ehkä kaupunki- ja metropolipolitiikan osalta, jota nyt pidetään hajautuneena ja siinä tulisi pyrkiä kokonaisuutta kohti. Lisäksi mm. ruokaturvaratkaisuissa haetaan mahdollisuuksia koko maassa eri alueiden vahvuuksista lähtien. Aktiivinen toimiminen EU:ssa on nostettu esille Suomen puheenjohtajuuskauden myötä. Oksanen painotti, että Mahdollisuudet Suomelle työssä pyrkii löytämään Valtioneuvoston tasolla ratkaisuja ilmiöihin. Työn rinnalle kulkevat Valtioneuvoston strategisen johtamisen hanke ml. tietovarantojen hallinnointi ja isot rahoitusratkaisut. Pyrkimys on tulevaisuuden hallintoa kohti sitä kehittäen. Oksanen kertoi lopuksi, että työ jatkuu ja vielä voi toimittaa ajatuksia valmisteluun. Työ valmistuu tammikuun lopussa.

4. Haasteista tavoitteisiin ja toimenpiteisiin - interventiologiikka

Milla Ohrankämmen esitteli interventiologiikkaa ohjelman suunnittelu, toteutuksen ja seurannan selkärankana. Hän totesi, että arvioinnin valmistelu kulkee yhtä jalkaa ohjelmavalmistelun kanssa.

5. Toimintaympäristöanalyysi

Johanna Osenius esitteli toimintaympäristön analyysissä nousseita ilmiöitä ja haasteita. Hän korosti, että tarkoitus on keskustella nimenomaan siitä mikä on EU:n alue- ja rakennepolitiikan rooli haasteiden ratkaisemisessa. Osenius totesi, että käsillä on ensimmäinen yhteenveto ilman TEM:n valikointia.

Päivi Keisanen Pohjois-Pohjanmaan liitosta piti koosteen puutteena sitä, että alueiden väliset kehityseisyyserot eivät nouse riittävästi esiin, vaikka ne ovat keskeistä pohjaa rakennerahastotoimille.

Merja Niemi OKM:stä totesi pulmana olevan, että yhteiskunnan haasteet eivät aina osu yhteen lokeeroon, johon rakennerahastotoiminta sijoitetaan. Hän sanoi, että painopiste 4 Sosiaalisempi Eurooppa kokonaisuudesta puuttuu jatkuvan oppimisen rooli, jota ei tule kytkeä vain työvoimaan liittyvänä vaan tarvitaan monipuolista uudistumista, osaamista ja luovuutta nuorissa, yrityksissä jne.

Lars Koltola STM:stä kysyi, miksi tehdään listoja, joissa on hyvin eritasoisia asioista. Hän painotti, että ei ole hyvä jatkossa hosua vaan tulee ottaa aikaa tekemiseen ja tehdä kestävää laatua. Koltola totesi, että pitäisi keskittyä pitkiin trendeihin mutta samalla tulisi tehdä joustavaa ohjelmaa. Osa työvoiman saatavuusongelmista on suhdanteista riippuvaa. Kyseessä on pula koulutuksesta (koulutuspaikoista). Suomen on oltava kilpailukykyinen myös maahan muuttavan työvoiman näkökulmasta. Todellisuudessa työttömyys on kasvanut. Keskeinen tavoite valtioneuvoston ja kansalaisten kannalta on työllisyysasteen pysyvä nostaminen 75 %:iin, johon voidaan päästä myös työelämän muutoksilla. Koltola totesi, että työllisyysasteen nostaminen on kaksisuuntainen asia, joka samaan aikaan sekä lisää työllisiä että saa aikaan vähemmän työttömiä ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevia. Koltola painotti, että ei voi olla tavoitteena vain yrittäjien määrän lisääminen. Hän näki, että pakkoyrittäjien määrä voi olla ongelmallinen. Eriarvoisuus lisääntyy myös rakenteellisista syistä johtuen. Tästä kohderyhmästä tulee saada lisää ihmisiä töihin. Syrjintä koskee monia ryhmiä. Maan sisäinen turvallisuuskysymys on otettava huomioon.

Tarja Nuotio Varsinais-Suomenliitosta näki painopiste 1 eli Älykkään Euroopan osalta kokonaisuuden hiukan kapeana sen ollessa hyvin yritys- ja elinkeinolähtöinen. Nuotio totesi, että teemaan kuuluu myös julkisen sektorin uusiutuminen sekä osaaminen. Hän piti tärkeänä, että täytyy tunnustaa rakennerahastoresurssien rajallisuus ja rakennerahastovälineen käyttöminaisuudet ja fokusoida valmistelussa niihin asioihin, joissa rakennerahastot ovat oikea työkalu. Nuotio esitti puheenvuorosaan myös kommentin Lars Kolttolalle todeten, että SOTE-uudistus ei ole rakennerahastoasia. Nuotio painotti vielä, että on huomioitava valmistelussa laajasti eri instrumentit.

Jukka Alasentie Pirkanmaan liitosta piti esitystä hyvänä tiivistyksenä, joka oli sopivalla abstraktiotsolla. Kooste on kuitenkin liian laaja sisällöltään. Alasentie piti vaarallisena tienä, jos annetaan ohjelmalla kuvaa, että voidaan ratkaista kaikkia mahdollisia asioita (esim. kouluverkko, varhaiskasvatus). Linjana tulee olla: ei kaikille kaikkea vaan hyvin fokusoitu ohjelma. Hän painotti, että on määriteltävä selvästi, mikä osuus haasteista voidaan ratkaista rakennerahastovaroilla.

Mikko Huuskonen TEM:stä näki tärkeinä yritysten uudistumisen, yritysten kestävä kasvun ja innovaatiojärjestelmän uudistamisen ja kansainvälistymisen sekä ilmastonmuutoksen. Huuskonen nosti työmarkkinapuolelta esiin huolestuttavana ilmiönä peruskoulutasolle jääneiden nuorten miesten määrän. Työllisyysaste tässä kohderyhmässä on yli 40 prosenttia. Huuskonen totesi, että tilanteella alkaa olla yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Kimmo Viljamaa Vantaan kaupungista totesi, että isompien kaupunkien haasteissa korostuvat nuorisotyöttömyys ja maahanmuutto keskittyen jo maassa olevien tilanteeseen. Haasteissa on huomioitu ilmastomuutos ja kiertotalous. Hän korosti globaali murroksen ja kilpailukyky merkitystä koko Suomelle.

Kaisa Saario Keskuskauppakamarista totesi, että on keskeistä löytää muutostarpeet ja tulee miettiä miten rakennerahastovaroja voi käyttää vipuvoimaa. Hän piti parempana puhua työvoiman kohtaanosta kuin osaavan työvoiman saatavuudesta.

Tommi Puro Hämeen ELY-keskus piti tärkeänä, että valtakunnallista isoa kuvaa tulisi muodostaa mm. kohtaanto-ongelmien osalta eikä sitä saisi katsoa vain maakuntatasolla. Hän pani merkille, että kalvojen laatikoissa on usean hallinnonalan läpileikkaavia teemoja, joka edellyttää asioiden kokonaistarkastelua.

Päivi Ekdahl Lapin liitosta totesi, että nyt työssä ovat esillä nykytilan haasteet, jotka ovat pohjana valinnoille rakennerahasto-ohjelmaan. On huomioitava myös muut erilaiset välineet. Tämä kooste toimii myös muussa strategiatyössä. Kuitenkaan alueiden väliset kehittyneisyserot eivät käy riittäväällä tavalla ilmi. Alueellisesti kohdenneet toimenpiteet usein hyvin vaikuttavia. Infrastruktuuriteksissä tulisi näkyä pohjoisen kolmen maarajan haasteet. Liikkuvuuskohtassa osin hyvin eriytetty eri suuralueille. TEN-T verkko tulee näkyä myös pohjoisen alueella.

Puheenjohtaja korosti, että näistä haasteista tulisi löytää rakennerahastojen kannalta sopivimmat. Hän totesi, että jatkuvan oppimisen näkökulma ansaitsee tulla noteeratuksi samoin kuin myös alueellisten erojen näkökulma jatkovalmistelussa. Haasteet kuitenkin voivat olla yhteisiä ja koko maan kattavia, vaikka voikin olla erilaisia painotuksia alueilla. Puheenjohtaja totesi myös, että haasteiden läpileikkaavuus kertoo siitä ne ovat todennäköisesti eri toimijoita yhdistäviä ja merkittäviä ilmiöitä.

Johanna Osenius totesi lopuksi, että kokouksen tiekarttaosiossa saadaan hahmoa etenemisvaiheisiin. Vaikka ei ollakaan jäniksen selässä, kuitenkin pitää edetä koska valmistelussa on keskinäisriippuvuutta sisällön, hallinnon ja digitaalisten palvelujen osalta.

6. Valmistelun tiekartta

Jaana Valkokallio kävi läpi aikataulua ja kertoi komissiosta edellisellä viikolla saatuja tarkentuneita aikatauluja. Komissio tulee antamaan näkemyksen kunkin jäsenmaan koheesiopolitiikan investointitarpeisiin 27-28.2. Tämän jälkeen järjestettäneen komission ja jäsenvaltion välillä keskustelutilaisuus. Komissio antaa maakohtaisten suositusten luonnokset jäsenmaille toukokuussa. Sen jälkeen voidaan laatia komission kanssa yhteisen valmistelun tiekarttaa. Kansallisessa valmistelussa seuraavaksi kuullaan laajempia sidosryhmiä Otakantaa.fi-alustalla, jossa eri tahot voivat ottaa kantaa esitettyihin haasteisiin ja kertoa, mitä niistä ne pitävät olen-

naisimpina rakennerahastojen kannalta. Otakantaa.fi voidaan rakentaa siten, että saadaan kuva vastaajista alueittain ja organisaatioittain. Valkokallio pyysi työryhmältä ideoita teema-alustuksiin, joita on tarkoitus pitää mahdollisuuksien mukaan jokaisessa ensi vuoden kokouksessa. Helmikuun teemaksi on kaavailtu ilmastonmuutosta/kiertotaloutta ja maaliskuulle osallisuutta ja syrjäytymistä.

Lars Kolttola nosti esiin huolen kevään tapahtumien (mm. hallituksen vaihdoksen) mahdollisista vaikutuksista siihen, että kaikki nyt tehty valmistelu joudutaan tekemään uudelleen. Merja Niemi ehdotti, että haasteet olisi luontevampaa ottaa suoraan asetusehdotuksista, jotta ne tulisivat EAKR:ssä ja ESR:ssä tasapuolisemmin esille.

Johanna Osenius totesi, että asetusesitykset ovat tavoitteita ja me olemme työssämme pykälää edempänä ja kartoitamme Suomen haasteita. Suomen haasteet säilyvät, vaikka hallitus vaihtuisikin.

7. Kumppanuusverkosto

Jaana Valkokallio aloitti toteamalla, että Koheesio 2021 –ryhmä on kumppanuusverkosto samoin kuin mm. MYR. Hän avasi laajan kumppanuusverkoston ideoita, jota on kuvattu myös kokousmateriaalissa. Verkostotyön tavoitteena on osallistaa sidosryhmät ja tuensaajat valmisteluun ja ohjelman toteutukseen. Olennainen viesti koko laajan kumppanuusverkoston työssä on, että kaikki työryhmän tahot sitoutuvat toimimaan sanansaattajina ja levittämään tietoa valmistelusta ja palautemahdollisuuksista omissa verkostoissaan eteenpäin. Ensimmäinen laajan kumppanuusverkoston palautemahdollisuus on tammikuussa 7.-18.1. Otakantaa.fi alustalla, johon työstetään käsitellystä analyysikoosteesta yhteistyössä kirjoittajaverkoston kanssa kysely selvittämään eri sidosryhmätahojen näkemyksiä tärkeimmistä haasteista. Kesän kynnyksellä järjestettäisiin seminaari, johon voidaan kutsua olennaisia sidosryhmiä. Syksyllä hallintovalmistelussa tulee myös erilaista yhteistyötä.

Juha Pulliainen piti hyvänä sitä, että näkemyksiä pyritään selvittämään mahdollisimman laajasti ja nosti hyvänä esimerkkinä esille maaseutuohjelman valmistelun, jossa käydään aluetasolla keskusteluja toteuttajien kanssa.

Jaana Valkokallio totesi, että Otakantaa.fi on vapaa väline, jota ei voi hallita, mutta rakennerahastotematikka tuskin innostaa ketä tahansa ottamaan kantaa. MMM:n toteuttamia työpajoja muistuttavaa toimintatapaa toteutetaan myös rakennerahastopuolella, kun ELYt ja liitot ovat pitäneet infotilaisuuksia. Muitakin toteuttamistapoja voidaan vielä miettiä.

8. Muut asiat

Puheenjohtaja pyysi kaikki ryhmän jäseniä avaamaan Tiimeriyhteys. Jatkossa on tarkoitus jakaa aineisto vain Tiimerin työtilassa. Päivi Piittisjärvi neuvoo tarvittaessa. Puheenjohtaja kiitti keskustelusta ja toivotti hyvää joulua.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous 6.2. klo 9:30-12. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.

JAKELU
TIEDOKSI

Ryhmän jäsenet ja asiantuntijat
Ryhmän varajäsenet